

POSTANOWIENIE

Dnia 4 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Anna Dziergawka

Protokolant Emilia Bieńczak

przy udziale prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej Anety
Orzechowskiej

w sprawie J. B.

podejrzanego z art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 4 stycznia 2024 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krośnie

z dnia 1 czerwca 2023 r., sygn. akt II Kz 32/23

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w Jaśle

z dnia 24 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 253/22,

**uchyla zaskarżone postanowienie oraz utrzymane nim w
mocy postanowienie Sądu Rejonowego w Jaśle i sprawę
podejrzanego J. B. przekazuje temu Sądowi do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Jaśle postanowieniem z dnia 24 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 253/22, umorzył postępowanie karne wobec J. B. podejrzanego o popełnienie

występków z art. 226 k.k. i z art. 244 k.k., a także zastosował wobec niego środek zapobiegawczy w postaci terapii psychiatrycznej w trybie ambulatoryjnym.

Po rozpoznaniu zażalenia adwokata H. S. - obrońcy podejrzanego J. B., Sąd Okręgowy w Krośnie postanowieniem z dnia 1 czerwca 2023 r., sygn. akt II Kz 32/23, utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy.

Powyższe postanowienie Sądu Okręgowego w Krośnie zaskarżył kasacją adwokat H. S. - obrońca podejrzanego J. B. **Zarzucił w kasacji:**

1. rażące naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na treść przedmiotowego orzeczenia, a to:
 1. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 458 k.p.k. w zw. z art. 324 § 1 i 2 k.p.k. poprzez jego zastosowanie w sytuacji istnienia uzasadnionych wątpliwości co do sprawstwa J. B. w zakresie zarzucanych mu czynów;
 2. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 458 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k. poprzez ich niezastosowanie i ustalenie, że w warstwie formalnej J.B. dopuścił się znieważenia E. P., funkcjonariusza Wydziału Komunikacji Starostwa Powiatowego w [...], podczas i w związku z pełnieniem przez nią obowiązków służbowych, podczas gdy prawidłowa, zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania analiza materiału dowodowego, zamiaru sprawcy, wagi naruszonych przez niego dóbr prawem chronionych, rozmiaru grożącej i wyrządzonej szkody, a także okoliczności popełnienia występków prowadzą do wniosku, że społeczna szkodliwość czynu zarzucanego podejrzanemu była mniejsza niż znikoma;
 3. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 458 k.p.k. i art. 94 § 1 k.p.k. oraz art. 98 § 1 k.p.k. polegające na tym, że Sąd Okręgowy w Krośnie nie odniósł się w sposób należyty do podnoszonych okoliczności decydujących o stopniu społecznej szkodliwości czynu zarzucanego podejrzanemu, a w szczególności, że na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu nie powinna wpływać słuszna bądź nie prognoza leczenia ambulatoryjnego oraz brak krytycyzmu podejrzanego co do stwierdzonych u niego zaburzeń chorobowych.
4. rażące naruszenie prawa materialnego, mające istotny wpływ na treść

orzeczenia, a to obrazę:

1. art. 43 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. poprzez jego błędne zastosowanie co w konsekwencji doprowadziło do ustalenia, iż w dniu 22 kwietnia 2022 r. wobec J. B. obowiązywał zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, który został orzeczony wyrokiem Sądu Rejonowego w Krośnie z dnia 31 sierpnia 2020 r., sygn. akt II K 1166/19;
2. art. 93 § 1a pkt 2 k.k. oraz art. 93b § 1 k.k. poprzez jego zastosowanie, w sytuacji gdy na gruncie niniejszej sprawy brak jest podstaw do przyjęcia, iż istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że podejrzany ponownie dopuścił się czynów karalnych i zachodzi konieczność stosowania wobec podejrzanego środka zabezpieczającego w postaci terapii;
3. art. 93b § 1 k.k. w zw. z art. 115 § 2 k.k. poprzez zaniechanie przez Sąd I instancji ustalenia społecznego stopnia szkodliwości czynu, zgodnie z okolicznościami, o których mowa w tym przepisie, co w konsekwencji doprowadziło do orzeczenia środka w postaci terapii w sytuacji, gdy czyn zarzucony podejrzanemu nie był czynem o znacznej społecznej szkodliwości;
4. art. 93a § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 93b § 3 k.k. poprzez jego niezastosowanie co doprowadziło do zastosowania wobec podejrzanego środka zabezpieczającego wykraczającego poza zasadę proporcjonalności.

Podnosząc te zarzuty obrońca podejrzanego J. B. **wniósł** o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Krośnie celem ponownego jej rozpoznania.

Prokurator Rejonowy w Jaśle w pisemnej odpowiedzi na tę kasację wniósł o uwzględnienie kasacji w części, a to w zakresie punktu 2a dotyczącego rażącego naruszenia prawa materialnego i w tym zakresie uchylenie zaskarżonego orzeczenia, oraz o oddalenie kasacji w pozostałej części jako niezasadnej (por. pismo Prokuratora Rejonowego w Jaśle z dnia 23 sierpnia 2023 r., sygn. akt [...]). Natomiast oskarżyciel publiczny na rozprawie kasacyjnej wniósł o uwzględnienie kasacji, uchylenie zaskarżonego nią postanowienia Sądu Okręgowego w Krośnie i

przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

W art. 93b § 1 k.k. zostały określone ogólne przesłanki zastosowania środka zabezpieczającego. Orzeczenie zatem wobec podejrzanego któregoś ze środków zabezpieczających, wymienionych w art. 93a k.k., jest możliwe jedynie w przypadku gdy w danej sprawie zachodzą wszystkie przesłanki ujęte w treści art. 93b § 1 k.k. Środek taki można zatem orzec tylko wówczas gdy ustali się, że podejrzany popełnił czyn zabroniony, a zastosowanie środka zabezpieczającego jest niezbędne dla zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez niego czynu zabronionego, i to tylko w sytuacji, gdy inne, niż wskazane w art. 93a k.k., przewidziane w ustawach środki prawne nie są wystarczające. Środek zabezpieczający i sposób jego wykonania powinien być odpowiedni do stopnia społecznej szkodliwości popełnionego czynu zabronionego, który sprawca może popełnić, oraz prawdopodobieństwa jego popełnienia, a także uwzględniać potrzeby i postępy w terapii. Zasada proporcjonalności orzekanych środków zabezpieczających do stopnia społecznej szkodliwości prognozowanego czynu zabronionego i prawdopodobieństwa jego popełnienia, nakazuje porównać dobro prawne zagrożone prognozowanym czynem zabronionym i dobro prawne, które ulega ograniczeniu na skutek zastosowania środka zabezpieczającego, aby ocenić, czy spodziewane efekty są proporcjonalne do ograniczeń nakładanych na osobę, wobec której stosuje się środek zabezpieczający. Trafnie w kasacji wskazano, że nie można przypisać podejrzanemu J. B. popełnienia czynu zabronionego z art. 244 k.k. Zasadnie podnosi bowiem obrońca w kasacji, iż w dniu 22 kwietnia 2022 r. wobec podejrzanego J. B. nie obowiązywał zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Zakaz ten został orzeczony wyrokiem Sądu Rejonowego w J. z dnia 31 sierpnia 2020 r., sygn. akt II K [...], który to wyrok uprawomocnił się w dniu 8 września 2020 r. Zgodnie z obowiązującą wówczas, czyli w chwili orzekania, treścią art. 43 § 3 k.k. orzekając zakaz określony w art. 42 k.k., sąd nakłada obowiązek zwrotu dokumentu uprawniającego do prowadzenia pojazdu; do chwili wykonania obowiązku okres, na który orzeczono zakaz, nie biegnie. Podejrzany J.

B. nie zwrócił prawa jazdy do dnia 28 kwietnia 2022 r., kiedy to został zatrzymany podczas prowadzenia pojazdu. Tą datę Sąd Rejonowy w Jaśle, a za nim orzekający w drugiej instancji Sąd Okręgowy w Krośnie, uznały za początek biegu zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych. Jednakże z uwagi na uchylenie przepisu art. 43 § 3 k.k. ustawą z dnia 14 sierpnia 2020 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2020, poz. 1517), oraz obowiązek zastosowania reguł prawa międzyczasowego, wynikający z art. 4 § 1 k.k., stanowisko takie uznać należy za błędne. Od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw, a więc od dnia 5 grudnia 2020 r., prawo jazdy jest zatrzymywane elektronicznie, a zakaz prowadzenia pojazdów określony w art. 42 k.k., biegnie od daty uprawomocnienia orzeczenia i nie podlega wydłużeniu, tak jak w poprzednio obowiązującym stanie prawnym. To brzmienie przepisu jest niewątpliwie względniejsze dla sprawcy przestępstwa określonego w art. 244 k.k., co w realiach sprawy uniemożliwia przypisanie podejrzanemu J. B. popełnienia czynu zabronionego z art. 244 k.k. Podzielić też trzeba wyrażony w kasacji pogląd, iż Sąd Okręgowy w Krośnie nie odniósł się w sposób odpowiedni do podnoszonych w zażaleniu okoliczności decydujących o stopniu społecznej szkodliwości zarzucanego podejrzanemu J. B. czynu zabronionego z art. 226 k.k., a w szczególności, że na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu nie powinna wpływać słuszna bądź nie prognoza leczenia ambulatoryjnego oraz brak krytycyzmu podejrzanego co do stwierdzonych u niego zaburzeń chorobowych. Z opinii sądowo-psychiatrycznej wynika, iż u podejrzanego J. B. zdiagnozowano chorobę afektywną dwubiegunową w fazie maniakalnej. W dacie zarzucanego mu czynu zabronionego z art. 226 k.k. miał on całkowicie zniesioną zdolność rozpoznania znaczenia i pokierowania swoim postępowaniem w rozumieniu art. 31 § 1 k.k. Zdaniem biegłych psychiatrów, jeżeli podejrzany J. B. nie będzie kontynuował terapii to w przyszłości może on popełnić kolejne czyny zabronione, zaś terapia pomoże mu w ustabilizowaniu stanu psychicznego. Z uwagi jednak na to, że podejrzanemu J. B. nie można przypisać popełnienia czynu zabronionego z

art. 244 k.k., a właśnie kwestie związane zachowaniem przez niego uprawnień do prowadzenia pojazdów mechanicznych, skutkowały określonymi decyzjami urzędników Wydziału Komunikacji Starostwa Powiatowego w [...] z którymi nie zgadzał się podejrzany J. B., musi to zostać rozważone w aspekcie oceny stopnia społecznego niebezpieczeństwa czynu zabronionego z art. 226 k.k., popełnionego na szkodę E. P., urzędnika tego Wydziału, zwłaszcza co do wskazanych w art. 115 § 2 k.k. kwantyfikatorów – sposobu i okoliczności popełnienia czynu oraz motywacji sprawcy. Należy przy tym zauważyć, iż motywacja sprawcy to całokształt elementów intelektualnych i emocjonalnych, kształtujących nastawienie sprawcy i objaśniających dlaczego dopuścił się czynu zabronionego.

Kierując się przedstawionymi powodami Sąd Najwyższy uwzględnił zgodne wnioski: adwokata H. S. - obrońcy podejrzanego J. B. zawarty w kasacji oraz oskarżyciela publicznego z rozprawy kasacyjnej co do potrzeby uchylenia zaskarżonego kasacją postanowienia Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 1 czerwca 2023 r., sygn. akt II Kz 32/23, jak również uchylił postanowienie Sądu Rejonowego w Jaśle z dnia 24 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 253/22, i sprawę podejrzanego J. B. przekazał Sądowi Rejonowemu w Jaśle do ponownego rozpoznania (por. art. 537 § 2 k.p.k.)

[PGW]

[ał]